

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ТАКСОНОМІЧНОГО ПОКАЗНИКА

EVALUATION OF ENTERPRISE DEVELOPMENT EFFICIENCY BASED ON TAXONOMIC INDICATOR

У статті доведено, що оцінювання ефективності функціонування підприємства є необхідною умовою його подальшого розвитку. Було визначено доцільність використання таксономічного показника рівня розвитку для підприємства, яке займається пасажирськими перевезеннями. Доведено переваги застосування цього показника. Визначено, що він має тенденцію до зниження – це вказує на існування певної низки проблем, на які необхідно звернути увагу керівництву підприємства, щоб відповідати заданій траєкторії розвитку.

Ключові слова: розвиток підприємства, оцінка розвитку підприємства, таксономічний показник, галузь пасажирських перевезень.

В статті доказано, що оцінка ефективності функціонування підприємства являється необхідним умовою його подальшого розвитку. Было определена целесообразность использования таксономического показателя уровня развития для предприятия, занимающегося пассажирскими перевозками. Обоснованы преимущества использования этого показателя. Определено, что он имеет тенденцию к снижению – это указывает на существование определенного ряда проблем, на которые необходимо обратить внимание руководству предприятия, чтобы соответствовать заданной траектории развития.

денцію к снижению – это указывает на существование определенного ряда проблем, на которые необходимо обратить внимание руководству предприятия, чтобы соответствовать заданной траектории развития.

Ключевые слова: развитие предприятия, оценка развития предприятия, таксономический показатель, отрасль пассажирских перевозок.

In the article it has been proved that the assessment of the functioning efficiency of the enterprise is a necessary condition for its further development. It has been determined that it is expediently to use a taxonomic indicator of the enterprise development level for the company engaged in passenger transportation. The advantages of using this indicator have substantiated. It has been determined that it tends to decrease. This indicates the existence of a certain number of problems, which the management of the enterprise needs to pay attention to in order to comply with the specified development path.

Key words: enterprise development, enterprise development assessment, taxonomic indicator, passenger transport industry.

УДК 658.15

Іпполітова І.Я.

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та менеджменту Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Зарицька О.І.
студент
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку ринкових відносин вимагає від національних підприємств активних дій, спрямованих на підвищення ефективності їх функціонування, що є неможливим без комплексного оцінювання ефективності розвитку підприємства. Вимір ефективності діяльності підприємства є складним завданням, адже існує безліч методик оцінки розвитку підприємства, однак вони мають різну спрямованість, тобто оцінюють різні напрямки розвитку, а тому не дають можливості оцінити ефективність комплексно. Крім того, потрібно враховувати галузеві особливості діяльності підприємств (у даному дослідженні – галузь пасажирських перевезень, що має свої особливості як у веденні бізнесу, так і в доцільності розрахунку тих чи інших показників результативності діяльності підприємства). Тому виникає необхідність пошуку оптимального методу оцінки ефективності розвитку підприємства галузі пасажирських перевезень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика ефективності діяльності, функціонування та розвитку підприємства є об'єктом пильної уваги вчених-економістів. Серед відомих дослідників варто відзначити М.М. Бурмаку, З.В. Герасимчука, Б.М. Данилишина, С.П. Дунду, Н.В. Касьянову та ін. [1–5]. У роботах цих авторів висвітлено основи розвитку підприємств, доведено необхідність ефективного розвитку підприємств

як важливого компонента ринкової економіки, розглянуто питання ефективності виробництва та бізнесу. Незважаючи на значну кількість опублікованих праць та їх наукову цінність, чимало теоретичних і методичних аспектів проблематики залишаються дискусійними та потребують подальших наукових досліджень та розвитку.

Постановка завдання. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування можливості застосування таксономічного методу оцінювання для визначення ефективності розвитку підприємства та його функціонування у довгостроковій перспективі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ринкове середовище функціонування підприємств диктує жорсткі умови конкуренції, вижити й стати лідером у яких можливо лише за своєчасної реалізації програм розвитку. Актуальності набувають питання розвитку підприємств, їх спроможності швидко і з мінімальними витратами реагувати на потреби ринку та зміни зовнішнього і внутрішнього середовища.

Стосовно оцінки рівня розвитку підприємства варто зазначити, що, через широке та неоднозначне трактування поняття «розвиток», різні автори залучають до оцінки або окремі елементи даного процесу, або суміжні поняття. Так, М.М. Бурмака та Т.М. Бурмака пропонують оцінювати рівень розвитку підприємства на основі

інтегрального показника, що включає рівень конкурентоспроможності і потенціалу підприємства [1, с. 48], Г.В. Назарова, О.В. Іванісов, О.Ф. Доровської згадують про оцінку економічного, технічного і трудового потенціалу підприємства з метою оцінювання рівня його розвитку [6, с. 20].

Наступний підхід базується на визначенні розвитку через поняття ентропії. Так, М.В. Афанасьєв розглядає організованість як альтернативну основу оцінки розвитку підприємства, при цьому ступінь організованості заснований на понятті ентропії. Ентропія системи дорівнює нулю, коли є ймовірність виникнення лише однієї конфігурації. Якщо ж рівноймовірним є утворення будь-якої конфігурації, то ентропія максимальна [7, с. 22].

Інший підхід базується на визначенні розвитку через поняття життєвого циклу. У якості інструмента діагностики розвитку В.С. Пономаренко, О.М. Тридід, М.О. Кизим та О.І. Пушкар визначають систему діагностики банкрутства підприємства (моделі Е.І. Альтмана, Р. Лиса, У. Бівера, Гольдера-Конана) та інтегрального показника конкурентоспроможності підприємства [8, с. 84; 9, с. 102].

Підхід оцінки розвитку підприємства за допомогою таксономічного аналізу запропонували Ю.Б. Іванов, О.М. Тищенко, Н.А. Дробитько, О.С. Абрамова. У якості складових частин використовується система показників, що оцінюють техніко-технологічні та кадрові ресурси, ресурси фінансового стану та фінансових результатів [10, с. 41–48]. У свою чергу, О.В. Раєвцева пропонує оцінювати рівень розвитку підприємства за допомогою таксономічного інтегрального показника, де складниками оцінки є виробнича сфера, фінансова сфера та сфера праці [11, с. 232].

Іншим підходом є оцінювання розвитку підприємства на основі кумулятивного підходу, що передбачає оцінку стратегічного потенціалу підприємства як результату кумулятивного накопичення факторів розвитку та основи його подальшого розвитку. Цей підхід пропонує використовувати Н.В. Касьянова [12, с. 193].

Консолідований підхід щодо оцінки ефективності та розвитку підприємства, який ґрунтується на системному підході, було запропоновано В.С. Пономаренко та І.В. Гонтаревою [13].

Отже, для оцінювання ефективності розвитку в науковій літературі пропонується велика кількість методів. Проаналізувавши найбільш використувані, ми визначили, що для оцінювання ефективності розвитку підприємства, яке займається пасажирськими перевезеннями, доцільно використати таксономічний показник рівня розвитку. Перевагами такого методу є універсальність, інформативність та доступність для дослідників; він дає комплексну оцінку всіх сфер діяльності підприємства, тому на його основі можна робити висновки про ефективність розвитку аналізованого підприємства.

В основу методу покладено визначення таксономічної (евклідової) відстані, тобто відстані між точками багатовимірного простору, розмірність якого визначається кількома ознаками, що характеризують досліджуваний об'єкт. Визначення цих відстаней дає можливість з'ясувати місцеположення кожної конкретної точки відносно інших, і, таким чином, структурувати всю сукупність точок. Безперечною перевагою таксономічного методу є процес т. зв. стандартизації показників, в результаті якого властивості об'єкта, описані різними якісними і кількісними показниками, перетворюються на єдину стандартизовану систему вимірів.

Розглянемо детальніше застосування методу на прикладі визначення рівня розвитку підприємства, що займається пасажирськими перевезеннями, на основі деяких груп показників ефективності діяльності підприємства.

Для аналізу було взято значення 3-х груп показників за останні 12 років: ліквідність та платоспроможність (1 група), фінансова стійкість (2 група) та рентабельність (3 група). Показники в динаміці наведено у табл. 1.

Як видно з табл. 1, маючи таку сукупність значень показників за 12 років, дуже важко зробити комплексну оцінку діяльності підприємства і визначити, яка тенденція його розвитку. Для цього використовуємо таксономічний показник, який трансформує всі наявні економічні показники в один інтегральний показник, що в динаміці дає можливість з'ясувати існуючий рівень розвитку та його тенденцію на майбутнє.

Для знаходження таксономічного показника стандартизуємо показники табл. 1 для зведення їх до однієї величини. Skorистаємося такою формулою стандартизації:

$$Z_{ij} = \frac{X_{ij} - X_{cp}}{\sigma}, \quad (1)$$

де Z_{ij} – стандартизоване значення j для об'єкта i ;
 X_{ij} – значення j для i -го об'єкта;
 X_{cp} – середньоарифметичне значення j ;
 σ – стандартне відхилення j .

Наступний етап – формування точки еталону $Z_0(Z_{01}, Z_{02}, Z_{03}, \dots, Z_{0m})$. Базою порівняння для розрахунку евклідових відстаней служитиме еталонне значення показника. Для показників стимуляторів, (всі показники табл. 1 є стимулятори, оскільки їх оптимальне значення в нормі має збільшуватися) буде найбільше значення стандартизованого показника, а для дестимуляторів – найменше.

Далі для отримання таксономічного (інтегрального) показника розраховуємо d – евклідову відстань за допомогою формули 2:

$$d = \sqrt{\sum (Z_{ij} - Z_0)^2}, \quad (2)$$

де Z_{ij} – значення стандартизованої j -ї ознаки для i -го об'єкта;
 Z_0 – точка еталону.

Таблиця 1

Показники ефективності підприємства за 2005-2016 рр.

Показник	Роки											
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Показники ліквідності та платоспроможності												
Коефіцієнт загального покриття	0,65	0,51	0,79	0,86	0,72	0,64	0,61	0,63	0,64	0,61	0,64	0,59
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,57	0,62	0,65	0,66	0,66	0,71	0,68	0,70	0,70	0,68	0,33	0,33
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,04	0,07	0,70	0,07	0,07	0,04	0,04	0,05	0,04	0,04	0,07
Коефіцієнт платоспроможн.	0,50	0,43	0,54	0,53	0,64	0,65	0,46	0,43	0,32	0,43	0,34	0,33
Показники фінансової стійкості												
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,15	0,16	0,16	0,17	0,17	0,18	0,17	0,25	0,22	0,26	0,20	0,40
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних коштів	0,18	0,17	0,19	0,19	0,20	0,19	0,22	0,18	0,17	0,15	0,12	0,22
Коефіцієнт забезпечення власним капіталом	0,50	0,65	0,34	0,29	0,20	0,26	0,17	0,23	0,20	0,23	0,17	0,28
Показники рентабельності												
Рентабельність підприємства	2,34	2,13	2,04	1,95	2,05	1,76	2,01	1,90	1,90	1,60	1,34	1,07
Рентабельність активів	4,56	4,95	5,16	5,27	5,29	5,72	5,43	5,59	5,65	5,42	4,73	5,96
Рентабельність власного капіталу	30,4	30,98	28,90	26,87	29,60	22,45	24,51	28,54	26,98	28,08	28,15	21,02
Рентабельність операційної діяльності	5,22	4,21	6,33	7,36	7,46	8,44	5,36	5,46	4,53	7,35	6,09	3,82
Рентабельність інвестиційного капіталу	19,99	20,13	19,09	18,09	16,46	17,40	12,48	10,38	7,90	5,21	5,78	8,54

Далі розраховуємо інтегральний показник розраховуємо за формулою 3:

$$K = 1 - \frac{d}{d^*}, \quad (3)$$

де d – евклідова відстань;
d* – проміжний коефіцієнт.

Проміжний коефіцієнт розраховується за формулою:

$$d^* = 2 * \sigma_0 + \frac{\sum d}{n}. \quad (4)$$

де n – кількість років, за які проводиться аналіз.

Чим більше значення таксономічного показника, тим вищий рівень розвитку підприємства, тобто показники ефективності діяльності підприємства мають оптимальне значення, і навпаки.

Результати розрахунків наведено у табл. 2.

Продемонструємо розрахований інтегральний показник на графіку (рис.1).

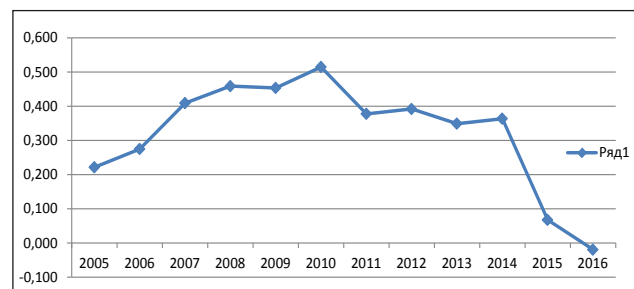

Рис. 1. Інтегральний показник рівня розвитку підприємства

Таблиця 2
Таксономічний показник рівня розвитку підприємства за 2005-2016 рр.

Роки	Евклідова відстань	К (таксономічний показник)
2005	5,775	0,221
2006	5,379	0,275
2007	4,382	0,409
2008	4,013	0,459
2009	4,053	0,454
2010	3,599	0,515
2011	4,615	0,378
2012	4,510	0,392
2013	4,828	0,349
2014	4,720	0,364
2015	6,917	0,067
2016	7,561	-0,019

Як бачимо із графіка, починаючи з 2005 р. підприємство стрімко розвивається, найуспішнішим для функціонування підприємства видався 2010 р. Аналітики називають цей рік періодом стабілізації кризи в економіці країни, що пов'язано зі зниженням рівня інфляції, стабілізацією національного курсу, зниженням бюджетного дефіциту та низкою інших подій, котрі дали можливість аналізованому підприємству досягти оптимістичних результатів. Після 2010 р. спостерігається негативна тенденція розвитку, підприємство втрачає свою минулу позицію, що може бути пов'язано зі стрімким підвищенням цін на енергоносії у цьому році та реальним зниженням купівельної спроможності населення. Після 2014 р. становище стрімко погіршується, і підприємство втрачає можливості до розвитку.

Таким чином, застосування таксономічного показника дає можливість спростити аналіз великої кількості показників і визначити рівень розвитку підприємства.

Крім того, для спрощення аналізу показників ефективності використовують метод репрезентантів. Цей метод має велике значення для знаходження т. зв. діагностичних ознак, які передають найбільш суттєві особливості об'єкта, що досліджується, тобто метод полягає у визначенні одного показника із групи показників ефективності, на який варто звернути увагу в аналізі діяльності підприємства та у процесі розробки заходів із підвищення ефективності господарської діяльності.

Першим етапом методу є формування інформативного простору ознак, тобто збір показників ефективності діяльності підприємства за групами (табл. 1).

Далі стандартизуємо дані за допомогою формули 1, після цього будемо симетричну матрицю відстаней для кожної групи показників за допомогою формули 2 (табл. 3, табл. 4, табл. 5) і за максимальною сумою відстаней визначаємо найбільш значущий показник даної групи.

У табл. 3 наведено значення евклідових відстаней показників ліквідності та платоспроможності.

Таблиця 3
Матриця відстаней показників групи ліквідності та платоспроможності

	z_1	z_2	z_3	z_4	Σ
z_1	0	0,478	1,965	0,67	3,112
z_2	0,478	0	1,79	0,627	2,895
z_3	1,965	1,79	0	1,421	5,175
z_4	0,67	0,627	1,421	0	2,718

Серед показників групи ліквідності та платоспроможності за допомогою методу репрезентантів виділено коефіцієнт абсолютної ліквідності. Отже, в аналізі показників цієї групи слід приділяти більшу увагу саме цьому показнику. Проаналізуємо цей показник.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності демонструє частку поточних зобов'язань підприємства, яка може бути погашена негайно. Як видно із табл. 1, показник абсолютної ліквідності підприємства в період 2005–2016 рр. знаходиться у діапазоні від 0,03 до 0,07. Нормативне значення цього показника – 0,1–0,2. Тобто, фактичні значення цього показника нижчі за нормативні, це свідчить про низьку ліквідність активів підприємства. Проте, як можна засвідчити із даних табл. 1, за останній звітний рік коефіцієнт абсолютної ліквідності збільшився на 0,03 (на 75%), що свідчить про ріст спроможності підприємства погасити свою короткотермінову кредиторську заборгованість.

У табл. 4 наведено значення евклідових відстаней показників фінансової стійкості.

Таблиця 4
Матриця відстаней показників групи фінансової стійкості

	z_1	z_2	z_3	Σ
z_1	0	0,226	14,444	14,671
z_2	0,226	0	14,557	14,784
z_3	14,444	14,557	0	29,001

Серед показників групи фінансової стійкості найвагомим показником виявився коефіцієнт забезпечення власним капіталом, оскільки сума відстаней цього показника має найвище значення.

Нормативним значенням коефіцієнта забезпечення власним капіталом є 0,1 і вище. Високе значення говорить про фінансову стійкість підприємства і здатність проводити активну діяльність навіть за відсутності доступу до позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування. І навпаки, значення нижче за нормативне, свідчить про значну фінансову залежність підприємства від зовнішніх кредиторів. В умовах погіршення ринкової ситуації підприємство, в такому випадку, не зможе продо-

Таблиця 5

Матриця відстаней показників групи рентабельності

	z_1	z_2	z_3	z_4	z_5	Σ
z_1	0	6,274	109,429	6,688	35,217	157,607
z_2	6,274	0	109,722	5,050	38,351	159,397
z_3	109,429	109,722	0	112,669	84,082	415,903
z_4	6,688	5,050	112,669	0	38,187	162,593
z_5	35,217	38,351	84,082	38,187	0	195,837

вжити свою діяльність. Негативне значення показника говорить про те, що весь власний капітал і довгострокові джерела спрямовані на фінансування необоротних активів і у підприємства немає довгострокових коштів для оборотного капіталу.

Як видно із табл. 1, коефіцієнт забезпечення власним капіталом підприємства за весь проаналізований період вищий за нормативне значення. З початку періоду він поступово знижується, але за останній звітний рік коефіцієнт збільшився на 0,11, що складає 64,71%. Це свідчить про ріст захищеності інтересів кредиторів та інвесторів, а також здатність підприємства погашати довгострокову заборгованість.

У табл. 5 наведено значення евклідових відстаней показників рентабельності.

За результатами табл. 5, найбільше значення суми евклідових відстаней має показник рентабельності власного капіталу.

Рентабельність власного капіталу вказує, наскільки ефективно використовується власний капітал, тобто скільки прибутку було згенеровано на кожну гривню залучених власних коштів. Цей індикатор є найбільш важливим для власників (акціонерів, учасників), адже дозволяє визначити зростання їх добробуту за аналізований період.

Згідно даних табл. 1, можна зробити висновки про зниження цього показника за період 2005–2016 рр. Наприклад, за останній звітний рік рентабельність власного капіталу знизилась на 7,13%, що свідчить про зниження рівня прибутковості власного капіталу аналізованого підприємства.

Таким чином, метод репрезентантів дає змогу виявити показники, на які потрібно в першу чергу звернути увагу в аналізі груп показників та які є своєрідними індикаторами у групі показників. Під час розробки заходів щодо підвищення ефективності діяльності підприємства треба дослідити поведінку цих показників у динаміці, аналізуючи діяльність підприємства. Як свідчать проведені дослідження, таксономічні методи оцінки рівня розвитку підприємства є достатньо простими у застосуванні, універсальними та такими, що комплексно аналізують стан підприємства.

Висновки з проведеного дослідження. Маючи велику кількість показників, які аналізують діяльність підприємства, важко за короткий час дослідити

реальний стан розвитку, це потребує використання дослідниками узагальнюючих показників, адже швидкість у розрахунках і унаочнення результатів – те, що вимагає сучасний аналіз діяльності підприємства для прийняття обґрунтованих управлінських рішень в умовах обмеженого часу на їх прийняття. Розуміючи, що означені показники, по-перше, не мають всеохоплюючого характеру, по-друге, тільки частково відображають результативність факторів, що впливають на розвиток підприємства, способом вирішення таких обмежень вважаємо ідентифікацію узагальнюючого показника ефективності розвитку підприємства, у якості якого виступає таксономічний показник. Останній здатен збалансувати, з одного боку, необхідність включення досить великої кількості аспектів розвитку підприємства і надмірну формалізацію даного показника та, з іншого боку, можливість його практичного використання для інтегрального оцінювання ефективності розвитку як окремих підприємств, так і галузі в цілому. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є розроблення сценаріїв розвитку підприємства, які б враховували найсуттєвіші фактори зовнішнього впливу. Врахування впливу певних факторів призведе до підвищення ефективності та гнучкості управління підприємством.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бурмака М.М. Управління розвитком підприємства (на прикладі підприємств будівельної галузі) : [монографія] / М.М. Бурмака. – Харків : ХНАДУ, 2011. – 204 с.
2. Герасимчук З.В. Регіональна політика сталого розвитку: теорія, методологія, практика / З.В. Герасимчук. – Луцьк : Надстир'я, 2008. – 528 с.
3. Говорушко Т.А. Ефективність як економічна категорія / Т.А. Говорушко // Наукові праці НУХТ. – 2007. – № 20. – С. 74–76.
4. Данилишин Б.М. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка : [навч. посіб.] / [Б.М. Данилишин, Д.В. Клиновий, Т.В. Пепа]. – Ніжин : ТОВ «Видавництво Аспект-Поліграф», 2007. – 688 с.
5. Дунда С.П. Теоретичні підходи до визначення поняття «розвиток підприємства» / С.П. Дунда // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури, 2011. – № 32. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/380/369>.

6. Назарова Г.В. Управління розвитком діяльності промислових підприємств : [монографія] / [Г.В. Назарова, О.В. Іванісов, О.Ф. Доровської]. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2010. – 240 с.

7. Афанасьев Н.В. Управление развитием предприятия : [монография] / [Н.В. Афанасьев, В.Д. Рогожин, В.И. Рудыка]. – Харьков : Издательский Дом «ИНЖЭК», 2003. – 184 с.

8. Пономаренко В.С. Стратегічне управління розвитком підприємства : [навч. посіб.] / [В.С. Пономаренко, О.І. Пушкар, О.М. Тридід]. – Харків : Вид. ХДЕУ, 2002. – 640 с.

9. Пономаренко В.С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи : [монографія] / [В.С. Пономаренко, О.М. Тридід, М.О. Кизим]. – Харків : Видавничий Дім «ІНЖЕК», 2003. – 328 с.

10. Иванов Ю.Б. Конкурентоспособность предприятия: оценка, диагностика, стратегия / [Ю.Б. Иванов, А. Н. Тищенко, Н.А. Дробитько, О.С. Абрамова]. – Харків : ХНЭУ, 2004. – 256 с.

11. Раєвнева О.В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі : [монографія] / О.В. Раєвнева. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2006. – 496 с.

12. Касьянова Н.В. Управління розвитком підприємства на основі кумулятивного підходу: концепція, моделі та методи : [монографія] / Н.В. Касьянова; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк : СПД Купріянов В.С., 2011. – 374 с.

13. Пономаренко В.С. Проблема оцінки системної ефективності функціонування та розвитку підприємства / В.С. Пономаренко, І.В. Гонтарева // Економіка розвитку. – Харків : ХНЕУ. – 2011. – № 1 (57). – С. 5–8.

REFERENCES:

1. Burmaka M.M. Upravlinnia rozvytkom pidpriemstva (na prykladi pidpriemstv budivelnoi haluzi): [monohrafiya] / M.M. Burmaka. – Kharkiv : HhNAHU, 2011. – 204 s.

2. Herasymchuk Z.V. Rehionalna polityka staloho rozvytku: teoriia, metodolohiia, praktyka / Z.V. Herasymchuk. – Lutsk : Nadstyria, 2008. – 528 s.

3. Hovorushko T.A. Efektyvnist yak ekonomichna katehoriia / T.A. Hovorushko // Naukovi pratsi NUKhT. – 2007. – № 20. – S. 74–76.

4. Danylyshyn B.M. Rozvytok produktyvnykh syl i rehionalna ekonomika : [navch. posib.] / [B.M. Danylyshyn, D.V. Klynovyi, T.V. Pepa]. – Nizhyn : Aspekt-Polihraf, 2007. – 688 s.

5. Dunda S.P. Teoretychni pidkhody do vyznachennja ponjattja rozvytok pidpriemstva / S.P. Dunda // Problemy pidvyshchennia efektyvnosti infrastruktury, 2011. – № 32. – [Electronnyi resurs]. – Regim dostupu : <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/380/369>.

6. Nazarova H.V. Upravlinnia rozvytkom diialnosti promyslovykh pidpriemstv : [monohrafiya] / [H.V. Nazarova, O.V. Ivanisov, O.F. Dorovskoi]. – Kharkiv : KhNUE, 2010. – 240 s.

7. Afanasiev N.V. Upravlenie razvitiem predpriyatiya: [monohrafiya] / [N.V. Afanasiev, V.D. Rogozhin, V.I. Rudyka]. – Kharkov : PH INZhEK, 2003. – 184 s.

8. Ponomarenko V.S. Stratehichne upravlinnia rozvytkom pidpriemstva: [navch. posib.] / [V.S. Ponomarenko, O.I. Pushkar, O.M. Trydid]. – Kharkiv : KhSUE, 2002. – 640 s.

9. Ponomarenko V.S. Stratehiia rozvytku pidpriemstva v umovakh kryzy : [monohrafiya] / [V.S. Ponomarenko, O.M. Trydid, M.O. Kyzym]. – Kharkiv : PH INZhEK, 2003. – 328 s.

10. Ivanov Yu.B. Konkurentosposobnost predpriyatiya: otsenka, diagnostika, strategiya / [Yu.B. Ivanov, A.N. Tishchenko, N.A. Drobitko, O.S. Abramova]. – Kharkov : KhNUE, 2004. – 256 s.

11. Raevnieva O.V. Upravlinnia rozvytkom pidpriemstva: metodolohiia, mekhanizmy, modeli : [monohrafiya] / O.V. Raevnieva. – Kharkiv : PH INZhEK, 2006. – 496 s.

12. Kasianova N.V. Upravlinnia rozvytkom pidpriemstva na osnovi kumuliatyvnoho pidkhodu : kontseptsii, modeli ta metody : [monohrafiya] / N.V. Kasianova. – Donetsk : Kupriianov V.S., 2011. – 374 s.

13. Ponomarenko V.S. Problema otsinky systemnoi efektyvnosti funktsionuvannia tь rozvytku pidpriemstva / V.S. Ponomarenko, I.V. Hontareva // Ekonomika rozvytku. – Kharkiv : KhNEU. – 2011. – № 1 (57). – S. 5–8.

Ippolitova I.Ya.

Candidate of Economic Sciences,

Associate Professor at Department of Enterprise Economics and Management
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics**Zarytska O.I.**

Student

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

EVALUATION OF ENTERPRISE DEVELOPMENT EFFICIENCY BASED ON TAXONOMIC INDICATOR

In the article it has been proved that the assessment of the functioning efficiency of the enterprise is a necessary condition for its further development. By analyzing, systematizing and summarizing the research of many scientists, the differences in the approaches and the methods of assessing the efficiency of the enterprise's activity have been considered. The aim of this article is a theoretical substantiation for the possibility to use the taxonomic estimation method for determination of the enterprise development efficiency and its functioning in the long term. There are many methods for assessing the level of the enterprise development, most of which are multidirectional, so they do not give an opportunity for comprehensive evaluation of its efficiency. In addition, it is necessary to take into account the industry specific features of the activities of enterprises, in this study – it is the industry of passenger transportation, which has its peculiarities both in the business, management and in the expediency of calculating various performance indicators of the enterprise. Analyzed the most popular methods of assessing the efficiency of enterprise development, it has been determined that it is expediently to use a taxonomic indicator of the enterprise development level for the company engaged in passenger transportation. The advantages of this method are universality, in formativeness and accessibility for researchers, and it gives a comprehensive assessment of all enterprise areas, therefore, can be, conclusions about the development of the analyzed enterprise effectiveness. The method is based on the determination of the taxonomic (Euclidean) distance, it is the distance between the points of a multidimensional space which dimension is determined by several indicators which characterize the evaluated object. The undoubted advantage of the taxonomic method is the process of standardization of indicators, as a result the object properties described by different qualitative and quantitative indicators. Become a single standardized measurement system. By calculating the taxonomic development indicator it has been determined that it tends to decrease. This indicates the existence of a certain number of problems, which the management of the enterprise need to pay attention to in order to comply with the specified development path.

The further research in this area is the development of enterprise scenarios which would take into account the relevant factors of external influence. The influence of certain factors will lead to a greater efficiency and flexibility of enterprise management.